

Горошкін І. О.,
канд. пед. наук,
старший науковий співробітник
відділу навчання іноземних мов,
Інститут педагогіки Національної академії
педагогічних наук України, м. Київ

УДК 372.881.1



Горошкін І. О. Ситуаційні завдання як педагогічна умова компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов. *Стан освітнього процесу в умовах викликів сьогодення* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 12 лютого 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 93 – 95.

СИТУАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ ЯК ПЕДАГОГІЧНА УМОВА КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

У сучасному світі навчання іноземних мов у закладах загальної середньої освіти набуло особливої актуальності, що зумовлено динамічними змінами умов життя, які спонукають до активізації міжнародного співробітництва й міжкультурного діалогу. Сьогодні володіння іноземною мовою є показником конкурентоспроможності особистості, адже суспільство потребує фахівців різних галузей, які досконало володіють іноземною мовою.

Державний стандарт базової середньої освіти визначає вимоги до обов'язкових результатів навчання, маркером яких є сформованість ключових та предметної компетентностей учнів. Згідно з вимогами стандарту результати навчання іноземної мови мають стати змістово-критеріальним підґрунтям для розроблення типових програм, навчально-методичної літератури, системи оцінювання освітніх результатів, що формуються на трьох рівнях – особистісному, предметному й метапредметному. У цьому контексті актуальним є питання визначення педагогічних умов ефективного навчання іноземних мов задля формування в здобувачів освіти предметної і ключових компетентностей.

Вивчення педагогічної літератури (В. Андреев, А. Литвин, П. Лузан, А. Найн, Н. Посталюк та ін.) переконує, що здебільшого дослідники визначають педагогічні умови як взаємопов'язану сукупність об'єктивних можливостей, змісту, форм, методів, засобів та матеріально-просторового середовища, спрямовану на виконання поставлених у дослідженні завдань. До педагогічних умов уналежнюють такі, що свідомо створюються в освітньому просторі, і реалізація яких забезпечує найбільш ефективний перебіг цих процесів. На думку Є. Хрикова, педагогічні умови – це обставини, які зумовлюють певний напрям розвитку педагогічного процесу [1, с. 59].

Проаналізувавши праці дослідників, доходимо висновку, що педагогічні умови організації компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов є важливим складником освітнього процесу. Під ними розуміємо спеціально змодельовані в освітньому процесі обставини, що уможливають розвиток особистісних якостей суб'єктів освітнього процесу, формування в них предметної і ключових компетентностей.

На основі опрацювання літератури з проблеми дослідження, спостережень за освітнім процесом, бесід з учителями ми виокремили 7 педагогічних умов організації компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов. Після опитування експертів (10 осіб, з яких семеро – вчителі іноземної мови, троє – кандидати педагогічних наук, викладачі іноземної мови університетів) ми залишили найважливіші, на їхню думку, педагогічні умови, тобто здійснили ранжування. До них було віднесено такі умови організації компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов: систематичне використання у навчанні ситуаційних завдань, мультимедійна підтримка освітнього процесу. З огляду на те, що експерти виокремили першою такою педагогічною умовою, як необхідність систематичного використання у навчанні іноземної мови ситуаційних завдань, проаналізуємо дидактико-розвивальні можливості означених завдань.

Логіка нашого дослідження потребувала уточнення змісту поняття. Тож на основі аналізу спеціальних джерел доходимо висновку, що ситуаційні завдання – це змодельовані навчальні завдання, максимально наближені до життєвих, що пропонують учням розв’язати певну проблему або виконати певну соціальну роль у конкретній ситуації. Таким чином, ситуаційні завдання сприяють переходу учнів від діяльності в навчальній ситуації до діяльності в життєвій ситуації, що відповідає вимогам компетентісно орієнтованого навчання. Під час виконання таких завдань учні залучаються до всіх видів мовленнєвої діяльності. Дидактичний потенціал ситуаційних завдань полягає і в тому, що ознайомлення учнів з іншою культурою відбувається шляхом порівняння окремих соціально-культурних проявів у рідній країні та країні, мову якої вони опановують, що позитивно впливає на усвідомлення й оцінювання власної культури та себе як носія цієї культури, сприяє формуванню міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності. Міжкультурна іншомовна комунікативна компетентність є особистісним утворенням, що містить комплекс знань, пов’язаних зі світовою та національною культурою, на основі яких сформовані вміння ефективної міжкультурної взаємодії іноземною мовою, що корелюються із засвоєними учнями морально-етичними, естетичними та іншими цінностями.

У процесі спостережень на уроках іноземної мови було з’ясовано, що змодельовані на уроках іноземної мови ситуації потребували від учнів не лише знання конкретних правил поведінки, готового алгоритму дій і простого відтворення такої поведінки із представниками іншої мови та культури, а й здатності правильно оцінити ситуацію, спроєкувати власні дії та поведінку стосовно певної ситуації, для подальшого взаємопорозуміння зі співрозмовником, при цьому використовуючи соціокультурний особистісний досвід. Ідеться передусім про такі ситуації, що відтворюють соціокультурний контекст іншомовної країни. Так, учні повинні бути готовими до міжкультурного спілкування з однолітками країн, мови яких опановують, до вибору відповідного стилю соціокультурної поведінки та бути здатним до підтримання діалогу, при цьому вміти використовувати та знаходити нестандартні рішення у незнайомих соціокультурних ситуаціях.

Отже, ситуаційні завдання є важливим складником сучасного уроку іноземної мови, оскільки відповідають вимогам компетентісно орієнтованого навчання, даючи змогу учням застосувати здобуті знання в конкретних навчальних ситуаціях, що максимально наближені до життєвих.

Список використаних джерел

1. Хриков Є. М. Методологія педагогічного дослідження : монографія. Харків : ФОП Панов А. М., 2017. 237 с.

Коршевнюк Т. В.,

УДК 372.8

канд. пед. наук, старш. наук. співроб.,
провідний науковий співробітник відділу
біологічної, хімічної та фізичної освіти,
Інститут педагогіки Національної академії
педагогічних наук України, м. Київ



Коршевнюк Т. В. Курси за вибором у структурі профільної біологічної і хімічної освіти. *Стан освітнього процесу в умовах викликів сьогодення* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 12 лютого 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 95 – 96.

КУРСИ ЗА ВИБОРОМ У СТРУКТУРІ ПРОФІЛЬНОЇ БІОЛОГІЧНОЇ І ХІМІЧНОЇ ОСВІТИ

У сучасних умовах розвитку школи важливим компонентом освітньої системи виступає варіативний складник профільної середньої освіти. Проте питання його проектування і реалізації й дотепер залишається відкритим.

З метою навчального і методичного забезпечення варіативного складника профільної біологічної і хімічної освіти розроблено навчальні програми курсів за вибором з біології і хімії [1, 2]. Новизну цим курсам забезпечують компетентнісні засади проектування змісту, включення до нього навчальної інформації і способів діяльності, які не передбачено інваріантним складником змісту біологічної і хімічної освіти. Курси наділені мотиваційним потенціалом, мають практичну спрямованість, сприяють становленню творчої індивідуальності й самореалізації культурно-освітньому просторі. Опанування учнями змісту курсів передбачає створення різних освітніх продуктів: моделей, алгоритмів розв’язків задач, серії дослідів, конспектів, тез, проектів тощо. У вивченні курсів акцент зроблено на видах діяльності, що передбачають самостійний пошук інформації, її опрацювання, структурування, схематизацію. За такого підходу знання не виступає не лише кимось створеним продуктом, а ще й власним результатом і фундаментом, на якому вибудовується нове знання, інші значення і смисли.